

ارزیابی درونی کیفیت در گروه آموزشی معماری مؤسسه غیر دولتی - غیر انتفاعی ساریان

سید مهدی کیایی جمالی*

چکیده

این پژوهش، با هدف اصلی اجرای فرایند ارزیابی درونی در گروه معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان و به منظور تحلیلی جامع از کیفیت موجود گروه و پیشنهاد برای بهبود و ارتقاء آن انجام شده است. روش تحقیق، از نوع پژوهش ارزشیابی و رویه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی است. در این خصوص، داده‌ها از یک جامعه ۵۵۰ نفری شامل شش زیرجامعه گردآوری و تحلیل شده است. ابزار تحقیق شامل پرسشنامه محقق ساخته، مصاحبه و چک لیست بود. روایی و پایایی مطلوب (بین ۰/۸۷ تا ۰/۹۳) بوده است. در این پژوهش، ۷ عامل: اهداف، جایگاه سازمانی، مدیریت و تشکیلات (۶ ملاک و ۲۲ نشانگر) هیئت علمی (۶ ملاک و ۱۴ نشانگر)، دانشجویان (۴ ملاک و ۸ نشانگر)، فرایند تدریس و یادگیری (۳ ملاک و ۹ نشانگر)، دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی (۴ ملاک و ۲۸ نشانگر)، امکانات و تجهیزات آموزشی-پژوهشی (۴ ملاک و ۱۰ نشانگر)، دانش‌آموختگان (۲ ملاک و ۳ نشانگر) برای ارزیابی درونی مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج ارزیابی به شرح زیر به دست آمده است: عامل اهداف، جایگاه سازمانی، مدیریت و تشکیلات در سطح نسبتاً مطلوب، عامل هیئت علمی در سطح مطلوب، عامل دانشجویان در سطح نسبتاً مطلوب، عامل فرایند تدریس و یادگیری در سطح نسبتاً مطلوب، عامل دوره‌های آموزشی و برنامه درسی در سطح نسبتاً مطلوب، عامل امکانات و تجهیزات آموزشی - پژوهشی در سطح مطلوب، عامل دانش‌آموختگان در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد؛ بنابراین، به طور کلی، وضعیت گروه در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد ولی در مورد برخی نشانگرها کاستی‌هایی وجود دارد که پیشنهادهایی برای رفع آنها و بهبود کیفیت گروه ارائه شده است. همچنین بر اساس الگوی ارائه شده در این پژوهش و با توجه به نتایج حاصل از ارزیابی درونی، هدف‌های مشخص و دقیقی برای برنامه‌ریزی توسعه گروه تدوین و مدلی برای نحوه استفاده از هدف‌ها در فرایند ارزیابی درونی ارائه شد.

واژگان کلیدی: ارزیابی درونی، کیفیت، عامل، ملاک، نشانگر، مؤسسه غیر انتفاعی، ارزشیابی آموزشی

مقدمه

رشد و توسعه آموزش عالی غیر دولتی نیازمند وجود چشم‌اندازی روشن، سیاست‌های مشخص و برنامه‌های مدون است. کاهش تصدی‌گری دولت در بخش آموزش عالی، افزایش روند رشد و توسعه در بخش‌های غیردولتی را توجیه می‌کند. تأسیس مؤسسات غیرانتفاعی، این امکان را در اختیار آموزش عالی قرار می‌دهد تا به توسعه این بخش شتاب منطقی‌تری دهند و اهداف کمی و کیفی برنامه‌های توسعه را میسر سازند. با وجود اینکه تقاضاهای احتمالی ورود به آموزش عالی غیرانتفاعی روند رو به رشدی را نشان می‌دهد، اما سایر منابع و امکانات این نظام نشان‌دهنده عدم تعادل در گسترش کمی و کیفی این‌گونه مؤسسات است؛ بنابراین، باید به موازات گسترش کمی به نهادینه کردن کیفیت در این مؤسسات توجه ویژه‌ای مبذول داشت؛ بنابراین، همین امر باعث شده است که همه افراد ذی‌ربط در نظام آموزش عالی کشور بر بهبود و ارتقاء کیفیت کنونی آن، در سطوح و اجزاء مختلف تأکید کنند (خلیجی، ۱۳۷۶).

یک نظام آموزش زمانی با کیفیت (معتبر) شناخته می‌شود که فاقد هر گونه کژی و کاستی باشد؛ چرا که این کژی و کاستی‌ها در یک نظام به منزله نواقص و عیوب آن بوده و در نتیجه نتایج مطلوب به عنوان برون‌داد یا پیامد از آن نظام حاصل نخواهد شد (گروه مشاوران یونسکو، ترجمه مشایخ، ۱۳۷۳). ارزیابی، ساز و کاری را به دست می‌دهد که به وسیله آن می‌توان به کژی‌ها، کاستی‌ها و نواقص نظام پی‌برد. برای سنجش این امر که وضعیت یک نظام آموزشی چگونه است و اینکه چه نقاط قوت و ضعفی دارد تنها به وسیله یک رهیافت مناسب ارزیابی است (محمدی، ۱۳۸۶). بنابراین، با توجه به نوپا بودن مؤسسات غیرانتفاعی، ضرورت دارد، نوعی ساز و کار ارزشیابی کیفیت برای این‌گونه مؤسسات در نظر گرفته شود که ساده، روان و قابل فهم برای این جامعه دانشگاهی باشد و زمینه مشارکت گسترده و جمعی آنها را در ارتقاء کیفیت نظام آموزش عالی غیردولتی فراهم سازد.

بیان مسئله، ضرورت تحقیق و اهمیت آن

آموزش عالی در طول دو دهه گذشته با چالش‌ها و مسائل عدیده‌ای مواجه بوده است، رشد فزاینده دانشجویان و متقاضیان ورود به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، گسترش کمی نظام آموزش عالی بدون توجه به ظرفیت‌های موجود و توان بافت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه برای پذیرش خیل عظیم فارغ‌التحصیلان دانشگاه، کاهش منابع مالی و فشار از سوی جامعه برای مسئولیت‌پذیری بیشتر از جمله این چالش‌ها محسوب می‌شود. آموزش عالی باید ضمن توجه به این چالش‌ها،

به حفظ، بهبود و ارتقاء کیفیت با اتکاء بر عامل مدیریت و رهبری کارآمد در شرایط تغییر سریع، بی ثباتی و دگرگونی در محیط آموزش عالی بپردازند (رمزدن، ۱۹۹۷). در حال حاضر، کیفیت آموزش عالی در دستور کار اصلی آموزش عالی کشورها در سرتاسر جهان قرار گرفته است. در بافت در حال تغییر که با گسترش آموزش عالی و جهانی سازی فعالیت های اقتصادی مشخص شده است، آموزش به دغدغه ملی با ابعاد بین المللی تبدیل شده است. برای کنار آمدن با این محیط متحول، کشورها چنان تحت فشار هستند تا کیفیت آموزش عالی را با استانداردهای قابل مقایسه در سطح ملی و قابل قبول در سطح بین المللی تأمین و تضمین کنند (استلا، ۲۰۰۲).

مؤسسات غیردولتی - غیرانتفاعی با هدف بسیج کلیه امکانات مملکت در امر گسترش آموزش عالی و ارتقای سطح دانش و فرهنگ جامع، تأمین نیروی انسانی متخصص و ... ایجاد زمینه مناسب برای فعالیت همه جانبه مردم در امر گسترش و اعتلای دانش و پژوهش کشور ایجاد شدند. با توجه به نقشی که این گونه مؤسسات در تربیت نیروی انسانی متخصص، ارائه آموزش های کاربردی و تولید دانش نو دارند، سهم قابل توجهی از متقاضیان تحصیل در آموزش عالی کشور را به خود اختصاص داده اند. هم اکنون بیش از ۲۰۰ مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی اقدام به پذیرش دانشجوی در مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد کرده اند. تعداد متقاضیان تحصیل در مؤسسات غیرانتفاعی سال به سال در حال افزایش است، اما سایر عوامل نظام آموزش عالی از جمله هیئت علمی، امکانات و ساختار تشکیلاتی در این مؤسسات از رشد هماهنگی با رشد عوامل ذکر شده بهره مند نبوده است. چنانچه کیفیت مراکز آموزش عالی مطلوب نباشد، آینده علمی و فنی کشور اطمینان بخش نخواهد بود. کیفیت پایین آموزش، همچنین به فقر نیروی انسانی متخصص و ماهر می انجامد و در نتیجه، اهداف برنامه های رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی کشور با مشکلات عمده ای مواجه خواهد شد (محمدی، ۱۳۸۶)؛ بنابراین، ضرورت دارد که کیفیت را در این مؤسسات نهادینه کرد و بهبود بخشید.

با توجه به نوپا بودن مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی، استقرار یک سیستم کارآمد ارزشیابی - که به وسیله آن بتوان ضمن بهبود و ارتقاء کیفیت علمی، بهبودی کل نظام دانشگاهی را مد نظر قرارداد، در عین اینکه از متن نظام دانشگاهی و ضرورت های آن برخاسته و منطبق بر ویژگی های این نظام باشد - ضرورت دارد. نتایج تجربیات قبلی در باره استفاده از رهیافت های ارزشیابی، نشان داده که ارزیابی درونی برای این منظور از مطلوبیت برخوردار است (بازرگان، ۱۳۷۴، ۱۳۷۶، ۱۹۹۹، سازمان سنجش آموزش کشور، ۱۳۷۹).

ارزیابی درونی مرحله آغازین اعتبارسنجی است. اعتبارسنجی فریندی است که از طریق آن یک سازمان یا مؤسسه تشخیص می‌دهد که یک دانشگاه، دانشکده یا برنامه تحصیلی شرایط از پیش تعیین شده یا استانداردها را داراست (راتکلیف، ۱۹۹۶، ترجمه یادگارزاده، ۱۳۸۴).

«بازرگان و همکاران»، (۱۳۷۹)، «فرخ‌نژاد»، (۱۳۸۶)، «اسپرن و رادرز»، (۲۰۰۲)، «ویدوویچ»، (۲۰۰۲)، «لیم» ۲۰۰۱، مقاصد ارزیابی درونی را به شرح زیر توصیف کرده‌اند:

۱. آشکار کردن جنبه‌های مختلف کیفیت (درونداد، فرایند و برونداد) نظام دانشگاهی
  ۲. بهبود کیفیت نظام دانشگاهی
  ۳. کمک به خودتنظیمی امور نظام دانشگاهی
  ۴. مشارکت اعضای هیئت علمی در شفاف‌سازی امور دانشگاهی و توانمندسازی آنها
  ۵. پاسخگو کردن نظام دانشگاهی به نیازهای جامعه و منابع اختصاصی.
- نکته اصلی در ارزیابی درونی رغبت و همکاری اعضای هیئت علمی یک گروه آموزشی برای انجام این امر و فراهم آوردن زمینه بهبود و ارتقاء واحد مورد ارزیابی است. بنابراین، در انجام ارزیابی درونی یک گروه آموزشی باید به این نکته توجه کرد که آیا اعضای هیئت علمی و کارکنان آن گروه از رغبت و تمایل لازم برای اجرای این امر برخوردارند و سپس مبادرت به انجام چنین امری کرد.
- با توجه به موارد یادشده در این پژوهش که هدف آن ارزیابی درونی کیفیت گروه معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان است، کوشش می‌شود با رویکردی سیستمی و عمل‌گرایانه وضعیت مؤلفه‌های عمده و اصلی دروندادی، فرایندی و بروندادی مشخص شود.

سؤال‌های پژوهش

در این پژوهش که با هدف کلی ارزیابی درونی کیفیت گروه معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان انجام می‌شود، سؤال‌های ویژه و اجرایی زیر مد نظر قرار دارد:

۱. اهداف گروه معماری مؤسسه غیردولتی، غیرانتفاعی ساریان کدام‌اند؟
۲. عوامل دروندادی گروه معماری مؤسسه غیردولتی غیرانتفاعی ساریان از چه کیفیتی برخوردار است؟
۳. عوامل فرایندی گروه معماری مؤسسه غیردولتی غیرانتفاعی ساریان از چه کیفیتی برخوردار است؟

۴. عوامل بروندادی گروه معماری مؤسسه غیردولتی غیرانتفاعی ساریان از چه کیفیتی برخوردار است؟
۵. آیا بین میزان رضایت دانشجویان و دانش‌آموختگان از برنامه‌های آموزشی و درسی تفاوت وجود دارد؟
۶. راهکارها و پیشنهادهای لازم برای بهبودی وضعیت موجود عوامل دروندادی، فرآیندی و بروندادی گروه کدام‌اند؟

پیشینه پژوهش سوابق بین‌المللی امریکا

در ایالات متحده آمریکا تضمین کیفیت قدمت تجربی طولانی مدتی دارد که سابقه آن به سال‌های اولیه قرن بیستم، زمانی که نمایندگی‌های اعتبارسنجی تأسیس شدند، برمی‌گردد (خاواس، ۱۳۸۴). اعتبارسنجی در آمریکا که به وسیله سازمان‌های غیردولتی انجام می‌شود، دارای ساختاری غیرمتمرکز پیچیده است که در واقع حاکی از عدم تمرکز و پیچیدگی نظام آموزش این کشور می‌باشد (ایشن،^۱ ۲۰۰۰).

اروپا

بیشتر کشورهای اروپایی به انجام ارزیابی اعتبارسنجی متمایل شده‌اند، اما میزان توسعه آن در کشورهای مختلف متفاوت است. حداقل کنترل کیفیت و تضمین کیفیت در اکثر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اروپا وجود دارد. استفاده از نظام ارزیابی درونی در نظام آموزش عالی اروپایی به دو دهه قبل برمی‌گردد. هلند و فرانسه از ۱۹۸۵، آلمان و فنلاند از ۱۹۹۰ و انگلستان از ۱۹۹۳ به بعد فعالانه در این زمینه اقدام کرده‌اند (بازرگان، ۱۳۷۵، حجازی، ۱۳۷۷ و محمدی، ۱۳۸۱).

آسیا

در بعضی از کشورهای آسیایی نیز اعتبارسنجی نظام آموزش عالی انجام شده است که از جمله آنها می‌توان ژاپن از ۱۹۴۷، هنگ‌کنگ و کره جنوبی از سال ۱۹۹۰ را نام برد. در کشور ژاپن، انجمن اعتبارسنجی تأسیس و پس از آن به شکل مستقل با استانداردهای مطابق با اصول تعیین‌شده دولت مشغول به فعالیت شد. در کشور هنگ‌کنگ، با استفاده از مدل شورای انگلیسی، اقدام به شکل‌گیری این نظام شده است و دو نوع اعتبارسنجی مؤسسه‌ای و برنامه‌ای انجام می‌شود (محمدی، ۱۳۸۱ و بازارگادی، ۱۳۷۷).

سوابق ملی

ارزیابی برخی عوامل نظام دانشگاهی (از جمله داوطلبان و هیئت علمی) در نظام آموزش عالی ایران، همزمان با شروع آموزش عالی متداول شده است (بازرگان، ۱۳۷۶). انجام ارزیابی درونی در نظام آموزش عالی ایران با اجرای آزمایشی طرح ارزیابی درونی در شش گروه آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در سال ۱۳۷۵ آغاز شد. نتایج نشان داد که ارزیابی درونی در شرایط فرهنگی ایران نیز به بهبود کیفیت می‌انجامد (بازرگان، ۱۳۷۷).

در سال ۱۳۷۹، طرحی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تحت عنوان ارزیابی و اعتبارسنجی علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به تصویب رسید. نقطه عطف در این حوزه در نظر گرفتن یک ردیف اعتباری در برنامه سوم و واگذاری آن در قالب یک طرح مطالعاتی به سازمان سنجش آموزش کشور و ایجاد مرکز مطالعات، تحقیقات و ارزشیابی آموزشی در این سازمان در جهت تمرکز خاص بر این مهم بود. (محمدی، ۱۳۸۴)

هم‌اکنون طرح ارزیابی درونی اکثر گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های دولتی اجراء شده و یا در دست اجراء است که نتایج آن به طور مدون در مرکز مطالعات، تحقیقات و ارزشیابی سازمان سنجش آموزش کشور موجود است، ولی تاکنون این طرح در هیچ یک از مؤسسات غیردولتی - غیرانتفاعی صورت نگرفته است. با عنایت به اینکه موضوع ارزشیابی و اعتبارسنجی علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات عالی در دستورکار نظام آموزش عالی کشور است، این پژوهش، می‌تواند به عنوان الگویی برای انجام طرح ارزیابی درونی در این گونه مؤسسات مد نظر قرار گیرد.

تاریخچه مؤسسه آموزش عالی غیر دولتی - غیر انتفاعی ساریان

اساسنامه مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان در جلسه مورخ ۸۳/۱۱/۱۷ شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تصویب رسید و ابلاغ گردید.

این مؤسسه آموزش عالی بر اساس مجوز مذکور در سال ۱۳۸۳ اقدام به پذیرش دانشجو در مقطع کاردانی کرد و فعالیت‌های خود را در این زمینه شروع کرد. مؤسسه فوق با تهیه امکانات مطلوب آموزشی و جذب استادان مجرب با گسترش فعالیت‌های خود موفق شد، در سال ۱۳۸۵ مجوز جذب دانشجو را در مقطع کارشناسی دریافت و اقدام به پذیرش دانشجو کند.

با عنایت به موارد مذکور و توجه به اینکه گروه معماری مرکز آموزش عالی ساریان، یکی از گروه‌های فعال این مؤسسه است، برای این پژوهش انتخاب شد و اعضای محترم هیئت مؤسس این مؤسسه آموزش عالی با اطمینان از کیفیت بالای

مؤسسه خود در این زمینه پیش قدم شدند و زمینه لازم برای اجرای این پژوهش را فراهم آوردند.

جامعه آماری

جامعه آماری مورد مطالعه

جامعه آماری مورد مطالعه این پژوهش شامل پنج زیرجامعه در گروه معماری مؤسسه غیردولتی- غیرانتفاعی ساریان بود که عبارت‌اند از:
الف) مدیرگروه، ب) هیئت علمی، ج) دانشجویان، د) دانش‌آموختگان، ه) سایر افراد ذی‌ربط (مسئول کتابخانه، مسئولان آموزش و امور دانشجویی).

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

- مدیرگروه آموزشی: در این پژوهش، مدیرگروه آموزشی از بدو تأسیس گروه معماری یک نفر است، که از روش سرشماری کامل استفاده شد؛
- اعضای هیئت علمی: مدرسان گروه آموزشی معماری مؤسسه ۱۶ نفر هستند که با توجه به تعداد آنان از روش سرشماری کامل استفاده شد؛
- دانشجویان: این جامعه، شامل دانشجویان شاغل به تحصیل در مقاطع کاردانی و کارشناسی در ترم پاییزه سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ رشته معماری هستند که کل جامعه شامل ۳۶۵ نفر می‌شود و از طریق نمونه‌گیری طبق جدول تعیین اندازه نمونه از یک جامعه مورد نظر ارائه‌شده توسط کرجی سی^۱ و مورگان^۲ انتخاب شده است. نمونه ۱۰۸ نفری از جامعه ۱۵۱ نفری دانشجویان کارشناسی و نمونه ۱۳۶ نفری از جامعه ۲۱۶ نفری دانشجویان کاردانی به دست آمد؛
- دانش‌آموختگان: مؤسسه در سال ۱۳۸۳ مجوز پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی داشته و در زمان انجام پژوهش، فاقد فارغ‌التحصیل در این مقطع بوده است؛ بنابراین، صرفاً از فارغ‌التحصیلان مقطع کاردانی به عنوان جامعه مورد مطالعه (تعداد آنان بالغ بر ۱۶۵ نفر بود) و از روش سرشماری کامل استفاده شد؛ همچنین از پرسشنامه‌های ارسالی برای این جامعه، تعداد ۴۰ پرسشنامه تکمیل و عودت شد؛
- مسئول کتابخانه و مسئولان آموزشی و امور دانشجویی: این جامعه شامل سه نفر بود که با روش مصاحبه و با استفاده از فرم مصاحبه سازمان‌یافته اطلاعات مربوطه اخذ شد.

ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها

ابزارهای اندازه‌گیری برای گردآوری اطلاعات لازم از زیرجامعه‌های مورد مطالعه این پژوهش عبارت‌اند از: پرسشنامه، مصاحبه و چک‌لیست. در این پژوهش، برای گردآوری اطلاعات لازم از زیرجامعه‌های: هیئت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان از پرسشنامه استفاده شده و با توجه به اینکه زیرجامعه مدیرگروه یک نفر بود، اطلاعات از طریق مصاحبه به دست آمد و برای بررسی وضعیت امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی از چک‌لیست استفاده شده است.

ویژگی‌های فنی ابزارهای گردآوری داده‌ها

برای تأمین روایی پرسشنامه‌های مورد استفاده در این پژوهش، روایی محتوایی^۱ مدنظر قرار گرفت. روایی محتوایی معمولاً برای بررسی اجزای تشکیل‌دهنده یک ابزار اندازه‌گیری به کار برده می‌شود (سرمد و همکاران، ۱۳۸۱).

در برآورد پایایی پرسشنامه‌ها از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. در این پژوهش، آلفای کرونباخ توسط نرم‌افزار SPSS برای تک‌تک پرسشنامه‌ها محاسبه شده که به شرح زیر است:

پرسشنامه نظرسنجی دانشجویان ۰/۹۳ پرسشنامه نظرسنجی دانش‌آموختگان ۰/۹۱ پرسشنامه نظرسنجی مدیرگروه آموزشی ۰/۸۸ و پرسشنامه نظرسنجی مدرسان گروه آموزشی ۰/۸۷ بود، که با توجه به مقادیر به دست آمده می‌توان اطمینان حاصل کرد، پرسشنامه‌ها از پایایی لازم برخوردار هستند.

روش تجزیه و طبقه‌بندی اطلاعات و داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده و تبدیل پاسخ‌های کیفی به مقادیر کمی از روش وزن‌دهی و ارزش‌گذاری گزینه‌ها استفاده شده است. برای سنجش نظر پاسخگویان مقیاس لیکرت به کار گرفته شده که یک مقیاس پنج‌بخشی است. در این روش، مقیاس پنج‌بخش بر روی یک پیوستار است که گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد در یک سو و گزینه‌های کم و خیلی کم در سوی دیگر آن قرار می‌گیرد. در نقطه وسط گرایش پاسخگو به دو طرف برابر است و نظرهای خنثی در آنجا علامت‌گذاری می‌شوند.

کمترین امتیاز

بیشترین امتیاز

۵	مطلوب	۳/۶۶	نسبتاً مطلوب	۲/۳۳	نامطلوب	۱
---	-------	------	--------------	------	---------	---

با مشخص شدن فراوانی پاسخ‌های مربوط به هر گزینه، امتیاز یک سؤال به طریق زیر محاسبه می‌شود:

تعداد پاسخ‌دهندگان ÷ (امتیازهای هر گزینه × فراوانی مربوط به آن) = امتیاز سؤال
 در این تحقیق متغیرها دارای سه ارزش مطلوب، نسبتاً مطلوب و نامطلوبند. با محاسبه امتیاز هر پرسش، جایگاه آن در پیوستار سه‌قسمتی با قسمت‌های مساوی تعیین می‌شود.
 بیشترین امتیاز
 کمترین امتیاز

۳	مطلوب	۲/۳۳	نسبتاً مطلوب	۱/۷۷	نامطلوب	۱
---	-------	------	--------------	------	---------	---

برای قضاوت در مورد هر یک از ملاک‌ها و عوامل ارزیابی با توجه به وضعیت هر نشانگر و ملاک امتیاز هر قسمت به این شکل محاسبه می‌شود:

تعداد کل نشانگرهای مربوط به ملاک ÷ (امتیاز هر نشانگر × فراوانی مربوط به نشانگر) = امتیاز ملاک
 تعداد کل ملاک‌ها مربوط به هر عامل ÷ (امتیاز هر ملاک × فراوانی مربوط به ملاک) = امتیاز عامل

در این پژوهش، داده‌های لازم در خصوص هر کدام از ملاک‌های ارزیابی جمع‌آوری شده است و وضعیت موجود با وضعیت مطلوب مقایسه شد. این مقایسه می‌تواند میزان فاصله تا وضعیت مطلوب را مشخص کند و نقاط ضعف و قوت گروه آموزشی را نمایان سازد. از این طریق، راه‌کارهایی برای بهبود وضعیت گروه ارائه خواهد شد که منجر به رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت گروه شود.

روش اجرای الگوی ارزیابی درونی

پس از بررسی اعلام آمادگی مؤسسه آموزش عالی ساریان برای انجام ارزیابی درونی، با توجه به سابقه آموزشی، تعداد اعضای هیئت علمی، وسعت کاری و سایر شرایط، گروه معماری این موسسه برای انجام پژوهش برگزیده شد.

پژوهش حاضر با برگزاری کارگاه آموزشی و آشنایی اعضاء با فلسفه و هدف ارزیابی درونی به عنوان مرحله اول، تشکیل کمیته ارزیابی درونی و تقسیم وظایف و زمان‌بندی طرح به عنوان مرحله دوم، وارد مراحل بعدی شد که عبارت‌اند از:

مرحله سوم

تدوین و تصریح اهداف گروه: در این مرحله، با استفاده از مدل برنامه‌ریزی مبتنی بر هدف در چارچوب کلی دیدگاه سیستمی و در قالب رهیافت ارزیابی درونی کیفیت و

با استفاده از پرسشنامه‌های تصریح اهداف مدرسان و دانشجویان به تصریح رسالت و اهداف کلی در سه حوزه دروندادی، فرایندی و بروندادی پرداخته شد.

مرحله چهارم

تعیین عوامل و ملاک‌های مورد ارزیابی گروه: در این مرحله، با دیدگاهی سیستمی مجموعه‌ای از عوامل یا به زبان دیگر ابعاد نظام آموزشی مورد توجه قرار گرفت. بحث اصلی این بود که کدام گروه از عوامل به بهترین نحو با پوشش جوانب، می‌توانند کیفیت گروه آموزشی را نمایان سازند و بررسی و سنجش آنها تصویر روشنی از وضع گروه به دست می‌دهد و بر اساس پژوهش‌های انجام‌شده در سطح بین‌المللی و ملی که پنج تا هشت عامل را مورد ارزشیابی و سنجش قرار داده‌اند، اعضای کمیته ارزیابی در مورد هفت عامل به توافق رسیده و تصویب کردند.

مرحله پنجم

تعیین ملاک هر عامل: پس از تعیین عوامل مورد ارزیابی، نوبت به تعیین ملاک‌های هر یک از عوامل می‌رسد. در این بخش، با توجه به پیشنهادها و متخصصان و نظر اعضای کمیته ارزیابی درونی مجموعه‌ای از ویژگی‌های عمده هر عامل به عنوان ملاک‌های آن عامل تعریف شد که جمعاً بالغ بر ۲۸ ملاک برای هفت عامل شد.

مرحله ششم

تدوین نشانگرهای آموزشی و معیار قضاوت هر یک از نشانگرها: تدوین نشانگرهای مناسب برای ملاک‌های هر عامل در این مرحله انجام می‌گیرد. نشانگرها نیز مشخصه یا جنبه‌های مورد نظر در هر ملاک هستند که معرف کیفیت ملاک و مجموعه نشانگرهای یک عامل بیانگر کیفیت عامل و نهایتاً گروه آموزشی مورد ارزیابی است. برای قضاوت در رابطه با مقایسه وضع موجود با وضعیت مطلوب، معیار قضاوت در سه سطح مطلوب، نسبتاً مطلوب و نامطلوب، با توجه به اهداف گروه، نظرات اعضای گروه آموزشی، آیین‌نامه‌های مصوب، امکانات و شرایط گروه، نظرات متخصصان و نظرات اعضای کمیته ارزیابی در خصوص تک‌تک نشانگرها طراحی و تدوین شد.

مرحله هفتم

مشخص کردن داده‌های مورد نیاز مربوط به نشانگرها

مرحله هشتم

طراحی و تدوین ابزارهای اندازه‌گیری انجام می‌گیرد.

مرحله نهم

در این مرحله، با ابزارهای تدوین شده پژوهش، اطلاعات لازم جمع‌آوری و با استفاده از روش‌های آماری توصیفی در طبقه‌بندی داده‌ها و آمار استنباطی در تحلیل داده‌ها، رابطه بین متغیرها و بررسی نسبت نظرها در مورد سطوح مطلوبیت سه‌گانه موارد مختلف پژوهش اقدام شد.

مرحله دهم و یازدهم

تهیه گزارش ارزیابی درونی است.

یافته‌های پژوهش

سؤال اول پژوهش: اهداف گروه معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان کدام‌اند؟ اولین قدم در انجام ارزیابی درونی، تصریح هدف‌هایی است که واحد مورد ارزیابی قصد دسترسی به آنها را داشته است. در این پژوهش، برای تصریح اهداف گروه آموزشی با استفاده از مدل برنامه‌ریزی مبتنی بر هدف در چارچوب کلی دیدگاه سیستمی و در قالب رهیافت ارزیابی درونی کیفیت و با استفاده از پرسشنامه‌های تصریح اهداف مدرسان و دانشجویان به تصریح رسالت و اهداف کلی در سه حوزه دروندادی، فرایندی و برون‌دادی پرداخته شده است. نتیجه به دست آمده در این قسمت عبارت‌اند از:

رسالت آموزشی

تدوین اصول و مبانی آموزش معماری اسلامی و ایرانی، به وجود آوردن زمینه‌ها و فرصت‌های لازم برای توسعه خلاقیت و فکر معماری و نهایتاً تربیت متخصصان، کارشناسان خلاق در حوزه معماری ایرانی و اسلامی که نیاز جامعه را مرتفع نماید.

رسالت پژوهشی

به وجود آوردن زمینه لازم برای پژوهش در حوزه معماری ایرانی و اسلامی و سایر حوزه‌های مرتبط، با هدف رشد و ارتقاء تحقیقات بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای در زمینه‌های فوق و رسالت پژوهشی گروه که نهایتاً به ارائه نتایج پژوهشی آن منتهی می‌شود.

رسالت خدماتی

ارائه رهنمودهای علمی - کاربردی از سوی گروه به بخش‌های مختلف مرتبط، متناسب با حوزه تخصص گروه و نیز کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی برای ارگان‌های مرتبط متناسب با نیاز آن از رسالت‌های خدماتی گروه است.

برای تحقق رسالت‌های فوق، اهداف تدوین شده گروه در سه حوزه دروندادی، فرآیندی و بروندادی عبارت‌اند از:

اهداف کلی دروندادی

- استفاده از برنامه‌های آموزشی و درسی که منجر به تجهیز دانشجویان به مهارت‌ها و نگرش‌های ایرانی - اسلامی و برآوردن انتظارات جامعه و بازار کار می‌شود؛
- پذیرش دانشجویان متناسب با اهداف و معیارهای گروه؛
- جذب و حفظ اعضای هیئت علمی مجرب و متعهد متناسب با اهداف و معیارهای گروه.

اهداف کلی فرآیندی

- فراهم کردن فرصت‌های لازم به منظور یادگیری مداوم از طریق برقراری و گسترش ارتباط فارغ‌التحصیلان با گروه،
- پرورش توانایی‌های دانشجویان برای انجام پروژه‌های پژوهشی - کاربردی،
- انجام و تقویت فعالیت‌های علمی - هنری معماری در حول محورهای شناسایی معماری ایرانی - اسلامی و کاربرد آن،
- تدارک فرصت‌های لازم برای مشارکت اعضای هیئت علمی در جوامع علمی داخل و خارج از کشور،
- پرورش دانش، مهارت و نگرش دانش‌آموختگان متناسب با نیازهای جامعه،
- فراهم کردن زمینه لازم برای ادامه تحصیل دانشجویان و فارغ‌التحصیلان گروه،
- ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی به سایر سازمان‌های مرتبط،
- پرورش یک دید و نگرش درست و مثبت در دانشجویان نسبت به معماری ایرانی - اسلامی،
- حفظ و ارتقاء عملکرد درسی و پژوهشی دانشجویان در طول دوران تحصیل،
- بهبود و ارتقاء سطح علمی گروه،
- تدارک فرصت‌هایی که فارغ‌التحصیلان بتوانند در حوزه‌های مرتبط با رشته تحصیلی خود مشغول به کار شوند.

اهداف کلی بروندادی

- عرضه خدمات تخصصی به خصوص در زمینه معماری ایرانی - اسلامی به بخش‌های مختلف مرتبط؛
- عرضه نیروی انسانی متخصص در زمینه معماری و معماری اسلامی که شامل:

۱. عرضه نیروی انسانی متخصص که توانایی کاربرد دانش و مهارت‌های معماری را در زمینه معماری ایرانی - اسلامی دارا باشند؛
  ۲. عرضه نیروی انسانی متخصص که ضمن دارا بودن مهارت‌های پایه بتوانند وظایف و مسئولیت‌های شغلی خود را با سهولت انجام دهند؛
  ۳. عرضه نیروی انسانی متخصص که با روندهای پژوهش آشنا و خلاقیت و مهارت‌های علمی لازم را داشته باشد؛
- عرضه آثار علمی در زمینه معماری ایرانی - اسلامی که نیاز جامعه علمی کشور به این حوزه را برآورد سازد؛
- مشارکت اعضای هیئت علمی گروه در تولید علمی داخل و خارج از کشور به همراه ارائه مقالات و سخنرانی؛
- تدوین برنامه‌های تحقیقی، آموزشی و خدماتی در زمینه معماری ایرانی - اسلامی که نیازهای جامعه علمی کشور را برآورده سازد.

دسته‌بندی و تعیین حدود عامل‌های ارزیابی

در این قسمت، اهداف کلی یادشده در قالب عوامل هفت‌گانه زیر (جدول شماره یک) برای انجام ارزیابی در سه حوزه: عناصر دروندادی، عناصر فرایندی و عناصر برون‌دادی به عنوان شاخص‌های این پژوهش دسته‌بندی شد. جدول (۱) عوامل مورد ارزیابی را نشان می‌دهد:

جدول (۱) عوامل مورد ارزیابی گروه معماری

ویژگی	عوامل مورد ارزیابی	ردیف
درون‌داد	هیئت علمی	۱
درون‌داد	دانشجویان	۲
درون‌داد	دوره‌های آموزشی و برنامه درسی	۳
درون‌داد	امکانات و تجهیزات آموزشی - پژوهشی	۴
فرایند	تدریس - یادگیری	۵
فرایند	ساختار سازمانی، مدیریت و تشکیلات	۶
برون‌داد	دانش‌آموختگان	۷

حیطه‌بندی عوامل اشاره‌شده در قالب ۲۹ ملاک و ۹۲ نشانگر، حاصل تبادل نظر و بحث‌های صورت‌گرفته مشخص شده و به اجراء گذاشته شده است.

سؤال دوم پژوهش: عوامل دروندادی گروه معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان از چه کیفیتی برخوردار است؟

عامل هیئت علمی

ملاک‌ها

- ترکیب و توزیع اعضای هیئت علمی: این ملاک متشکل از چهار نشانگر در سطح مطلوب قرار دارد؛
- فعالیت‌های آموزشی: این ملاک متشکل از دو نشانگر در سطح مطلوب قرار دارد؛
- فعالیت‌های پژوهش: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد؛
- حضور اعضای هیئت علمی در گروه به منظور مشاوره با دانشجویان: این ملاک متشکل از دو نشانگر در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد؛
- رضایت اعضای هیئت علمی از فعالیت‌های گروه: این ملاک در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد؛
- آشنایی اعضای هیئت علمی گروه با یافته‌های جدید رشته تخصصی: این ملاک متشکل از دو نشانگر در سطح مطلوب قرار دارد.

نتیجه‌گیری

با توجه به امتیاز ملاک‌های عامل اعضای هیئت علمی، این عامل در ارزیابی درونی در سطح «مطلوب» ارزیابی می‌شود.

عامل دانشجویان

ملاک‌ها

- پذیرش و پیشرفت تحصیلی دانشجویان: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح نسبتاً مطلوب قرار گرفته است؛
- تعامل دانشجویان با اعضای هیئت علمی: این ملاک در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد؛
- علاقه و آگاهی دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و بازار کار آن: این ملاک متشکل از دو نشانگر در سطح مطلوب قرار دارد؛
- ترکیب و توزیع دانشجویان: این ملاک متشکل از دو نشانگر در «سطح مطلوب» قرار دارد.

نتیجه‌گیری

با توجه به امتیاز ملاک‌های عامل دانشجویان، این عامل در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت.

عامل دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی

ملاک‌ها

- دوره‌های آموزشی و اهداف آن: این ملاک با سه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- انعطاف‌پذیری برنامه‌های درسی دوره‌ها نسبت به نیازهای فرد و جامعه: وضعیت این ملاک با هشت نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- رضایت دانشجویان از برنامه‌های آموزشی و درسی: این ملاک متشکل از هشت نشانگر در سطح «مطلوب» قرار دارد؛
- رضایت دانش‌آموختگان از برنامه‌های آموزشی و درسی: این ملاک متشکل از هشت نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت.

نتیجه‌گیری

ارزیابی عامل دوره‌های آموزشی و برنامه‌ی درسی با چهار ملاک و ۲۷ نشانگر تعریف شده است که این مورد در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت.

عامل امکانات و تجهیزات آموزشی - پژوهشی

ملاک‌ها

- فضاهای آموزشی و اداری: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- کتابخانه و سیستم اطلاع‌رسانی: این ملاک متشکل از دو نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- امکانات و خدمات رایانه‌ای: این ملاک متشکل از دو نشانگر در سطح «مطلوب» قرار گرفت؛
- کارگاه‌های و آزمایشگاه‌ها: این ملاک متشکل از دو نشانگر در سطح «مطلوب» قرار گرفت.

نتیجه‌گیری

عامل امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی با چهار ملاک در سطح «مطلوب» قرار گرفت.

سؤال سوم پژوهش

عوامل فرایندی گروه معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان از چه کیفیتی برخوردارند؟

عامل جایگاه سازمانی، مدیریت و تشکیلات

ملاک‌ها

- اهداف گروه: این ملاک متشکل از چهار نشانگر در سطح «مطلوب» قرار گرفت؛
- مدیریت گروه: این ملاک متشکل از پنجم نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- روند توسعه گروه در سه سال گذشته: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح «مطلوب» قرار گرفت؛
- برنامه توسعه گروه و ساز و کار ارزیابی فعالیت‌ها: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- آیین‌نامه‌ها و مصوبات گروه: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- تشکیلات سازمانی: این ملاک متشکل از چهار نشانگر در سطح «مطلوب» قرار گرفت.

نتیجه‌گیری

عامل جایگاه سازمانی، مدیریت و تشکیلات با پنج ملاک و ۲۲ نشانگر در سطح نسبتاً مطلوب مورد ارزیابی قرار گرفت.

عامل فرایند تدریس و یادگیری

ملاک‌ها

- الگوها و روش‌های تدریس: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت؛
- استفاده از منابع و وسایل آموزشی: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت.
- ارزشیابی پیشرفت تحصیلی: این ملاک متشکل از سه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» قرار گرفت.

نتیجه‌گیری

عامل فرایند تدریس و یادگیری با سه ملاک و نه نشانگر در سطح «نسبتاً مطلوب» مورد ارزیابی قرار گرفت.

سؤال چهارم پژوهش

عوامل بروندادی گروه معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان از چه کیفیتی برخوردار است؟

عامل دانش‌آموختگان

- ادامه تحصیل دانش‌آموختگان: این ملاک در سطح «مطلوب» قرار گرفت؛
- ارتباط دانش‌آموختگان با گروه بعد از فراغت از تحصیل: این ملاک در سطح نسبتاً مطلوب قرار گرفت.

نتیجه‌گیری

عامل دانش‌آموختگان با دو ملاک در سطح « نسبتاً مطلوب» قرار گرفت.

سؤال پنجم پژوهش

راهکارها و پیشنهادی لازم برای بهبود وضعیت موجود عوامل دروندادی، فرایندی و بروندادی گروه کدام‌اند؟

با مشخص شدن وضعیت موجود گروه با پاسخ به سؤال‌های اول تا چهارم پژوهش، نقاط ضعف و قوت گروه شناسایی شده و پیشنهادهایی به شرح جداول ذیل برای بهبود کیفیت گروه ارائه شده است.

بدیهی است که بهبود کیفیت گروه منوط به اجرای این پیشنهادهاست که مسئولیت اجرای آنها به سطوح گروه آموزشی، دانشکده، مؤسسه و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مربوط است.

پیشنهادهای ارائه‌شده در جهت بهبودی و ارتقای کیفیت عامل اهداف، جایگاه سازمان و تشکیلات

پیشنهاد برای بهبود	واحد یا سطح اقدام‌کننده	محدوده زمانی مورد نظر برای اجراء	پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز برای اجراء
۱. تهیه و تدوین مجموعه مستند و مدون اهداف و رسالت‌های گروه در سه حوزه آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی با مشارکت اعضای هیئت علمی	گروه	یک ترم	تهیه و تدوین اهداف و رسالت‌های مؤسسه
۲. تدوین روش ارزشیابی مناسب جهت میزان تحقق اهداف	گروه	یک سال تحصیلی	-

پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز برای اجراء	محدوده زمانی مورد نظر برای اجراء	واحد یا سطح اقدام‌کننده	پیشنهاد برای بهبود
-	یک سال تحصیلی	مؤسسه	۳. تهیه و تدوین مجموعه در زمینه اهداف و رسالت‌های مؤسسه و ایجاد چشم‌انداز و دیدگاه لازم برای گروه‌ها
تهیه و تدوین اهداف و رسالت‌های گروه	یک ترم	گروه	۴. تهیه و تدوین برنامه توسعه گروه و اجرای آن با مشارکت و نظر اعضای هیئت علمی گروه
انجام موفقیت‌آمیز ارزیابی درونی	یک ترم	گروه	۵. تعیین دستورالعمل مستند و جامعی جهت انجام ارزیابی‌ای دروهای در گروه برای آگاهی از وضعیت و فعالیت‌های گروه با مشارکت کلیه اعضای گروه
-	یک ترم	گروه	۶. تهیه و تدوین آیین‌نامه داخلی جامعی برای فعالیت‌های گروه با مشارکت کلیه اعضای گروه
درخواست از طرف مدیر گروه	یک ترم	مؤسسه	۷. اختصاص بودجه مستقل به گروه برای انجام فعالیت‌ها و هزینه‌های گروه
-	یک ترم	گروه	۸. جذب بودجه مستقل برای انجام فعالیت‌ها و هزینه‌های گروه
-	یک ترم	مؤسسه	۹. تدوین و ابلاغ آیین‌نامه‌ای جامع در مورد نحوه چگونگی انتخاب مدیران گروه
-	یک ترم	گروه	۱۰. تهیه و تدوین آیین‌نامه حاوی ویژگی‌های فردی مدیرگروه و مدت زمان مدیریت آن
تدوین و ابلاغ آیین‌نامه‌ای جامع در مورد نحوه چگونگی انتخاب مدیران گروه مؤسسه	یک ترم	مؤسسه	۱۱. تهیه و تدوین آیین‌نامه جامعی حاوی وظایف، مسئولیت‌ها و اختیارات گروه و دانشکده به تفکیک و ابلاغ به گروه و دانشکده
-	-	وزارت‌خانه	۱۲. تدوین آیین‌نامه واحدی در خصوص انتخاب و انتصاب مدیران سطوح مختلف نظام مؤسسه و مشخص نمودن معیارها و پیش‌بایست‌های مورد نظر در این خصوص
-	یک ترم	گروه	۱۳. تدوین برنامه منظم برای تشکیل جلسات گروه با نظر کلیه اعضای هیئت علمی

پیشنهاد‌های ارائه شده در جهت بهبودی و ارتقای هیئت علمی

پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز برای اجراء	محدوده زمانی مورد نظر برای اجراء	واحد یا سطح اقدام کننده	پیشنهاد برای بهبود
-	-	گروه	۱. اقدام در جهت جذب اعضای هیئت علمی برای مقطع کارشناسی
تدوین آیین‌نامه‌های تشویق	-	گروه	۲. تهیه و تدارک الزامات و مشوق‌هایی برای تشویق و تحریک اعضای هیئت علمی به مراتب علمی بالاتر
-	-	وزارتخانه	۳. ایجاد فرصت‌های مناسب در مؤسسه‌ها برای امکان ادامه تحصیل اعضای هیئت علمی رشته معماری
مشخص شدن ساعات حضور در گروه اعضای هیئت علمی دارای سمت اجرایی	یک ترم	گروه	۴. تدوین و برنامه مشاوره و حضور اعضای هیئت علمی در گروه در زمینه ساعات حضور و اطلاع‌رسانی آن به دانشجویان
-	-	مؤسسه	۵. تدوین ساز و کاری مدون جهت اختصاص تسهیلات و خدمات به اعضای علمی برای ارتقای علمی
-	-	مؤسسه و وزارتخانه	۶. توجه به شان و منزلت اعضای هیئت علمی و اعطای تسهیلات و امکانات مناسب با جایگاه آنها
-	-	مؤسسه و وزارتخانه	۷. تدوین ساز و کاری اجرایی در جهت ارزیابی وضعیت اعضای هیئت علمی و نحوه و چگونگی ترفیع آنان با توجه به ماهیت خاص رشته معماری
مشخص شدن ساعات و نحوه حضور اعضای هیئت علمی در گروه	یک ترم	گروه	۸. برگزاری جلسات توجیهی برای دانشجویان در خصوص نحوه و چگونگی استفاده از خدمات مشاوره و راهنمایی اعضای هیئت علمی در اول هر سال تحصیلی

پیشنهاد‌های ارائه شده در جهت بهبودی و ارتقای کیفیت دانشجویان

پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز جهت اجرا	محدوده زمانی مورد نظر جهت اجرا	واحد یا سطح اقدام کننده	پیشنهاد برای بهبود
تفویض اختیارات لازم به گروه از مؤسسه	یک سال تحصیلی	گروه	۱. تهیه و تدوین ساز و کاری مدون و مستند در باره نحوه پذیرش دانشجو
-	یک سال تحصیلی	مؤسسه	۲. تفویض اختیارات لازم گروه برای تعیین سیاست‌های کلی گزینش دانشجو

پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز جهت اجرا	محدوده زمانی مورد نظر جهت اجرا	واحد یا سطح اقدام کننده	پیشنهاد برای بهبود
			۳. تدوین برنامه حضور اعضای هیئت علمی و اطلاع‌رسانی آن به دانشجویان
	یک ترم	گروه	
			۴. تصریح و مشخص کردن سطح انتظارات گروه از دانشجویان و سطح انتظارات دانشجویان از گروه و اعضای هیئت علمی
-	یک ترم	گروه	
			۵. برگزاری جلسات پرسش و پاسخ با حضور دانشجویان و استادان و مسئولان مؤسسه جهت برقراری ارتباط نزدیک و آشنایی با مسائل
-	یک سال تحصیلی	مؤسسه	
			۶. آشنا کردن دانشجویان با حقوق و وظایف خود با تهیه بروشورها و بردهای اطلاعاتی مناسب
نصب بولتن مناسب در محل گروه	یک ترم	گروه	
			۷. تهیه و تدوین این‌نامه‌ای مشخص برای اعطای خدمات و تسهیلات آموزشی و پژوهشی به دانشجویان
-	-	مؤسسه	

پیشنهاد‌های ارائه‌شده برای بهبودی و ارتقای کیفیت فرایند تدریس و یادگیری

پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز برای اجراء	محدوده زمانی مورد نظر برای اجراء	واحد یا سطح اقدام‌کننده	پیشنهاد برای بهبود
مشارکت کلیه اعضای هیئت علمی گروه	یک سال تحصیلی	گروه	۱. جمع‌آوری و بررسی روش‌های تدریس مناسب برای استفاده در کلاس‌های معماری
-	یک سال تحصیلی	مؤسسه	۲. برگزاری کارگاه آموزشی در زمینه آشنایی اعضای هیئت علمی با روش‌های تدریس
-	-	گروه	۳. آگاهی اعضای هیئت علمی از وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با محتوای دروس
-	یک ترم	گروه	۴. برگزاری جلسات توجیهی مستمر برای دانشجویان در رابطه با سیستم آموزشی و انتظارات این سیستم از دانشجویان
مشارکت کلیه اعضای هیئت علمی گروه	یک سال تحصیلی	گروه	۵. انتخاب روش‌های ارزیابی مناسب با ماهیت خاص دروس رشته معماری و بحث و بررسی آنها در جلسات گروه

پیشنهاد برای بهبود	واحد یا سطح اقدام کننده	محدوده زمانی مورد نظر برای اجراء	پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز برای اجراء
۶. آشنا کردن دانشجویان با ماهیت خاص ارزیابی دروس رشته معماری	گروه	-	مشارکت کلیه اعضای هیئت علمی گروه

پیشنهادهای ارائه شده برای بهبودی و ارتقای کیفیت دوره‌های آموزش و برنامه‌های درسی

پیشنهاد برای بهبود	واحد یا سطح اقدام کننده	محدوده زمانی مورد نظر جهت اجراء	پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز برای اجراء
۱. تدوین و تعیین ساز و کار و چارچوبی مدونی برای برنامه‌ریزی آموزشی درسی با مشارکت اعضای گروه	گروه	یک ترم	-
۲. برنامه‌ای مدون و مستند در خصوص ارزیابی از دوره‌ها و برنامه‌ها با مشارکت اعضای هیئت علمی	گروه	یک سال تحصیلی	-
۳. ایجاد گرایش‌هایی که در کشور وجود ندارد و از سویی نیاز به متخصص در آن حوزه احساس می‌شود	گروه	-	-
۴. تدوین برنامه‌ای برای آگاهی از نظر اعضای گروه از پیشرفت تحصیلی دانشجویان به تفکیک مقطع	گروه	یک سال تحصیلی	-
۵. تدوین دستورالعمل مدونی برای برنامه‌ریزی درسی دانشجویان با مشارکت و نظر اعضای هیئت علمی گروه	گروه	یک سال تحصیلی	-
۶. ایجاد تنوع در دروس اختیاری و ترکیب دروس گروه	گروه	یک سال تحصیلی	-

پیشنهاد‌های ارائه شده برای بهبودی، امکانات، تجهیزات آموزشی و پژوهشی

پیشنهاد برای بهبود	واحد یا سطح اقدام کننده	محدوده زمانی مورد نظر برای اجراء	پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز برای اجراء
۱. گسترش فضاهای فیزیکی، آموزشی و اداری گروه	مؤسسه	-	-
۲. تعمیر، تعویض تجهیزات فرسوده و مستعمل کارگاه‌ها	گروه	یک ترم	-
۳. تجهیز کتابخانه خصوصاً از لحاظ مجلات و وسایل کامپیوتری مورد نیاز	مؤسسه	-	-

پیشنهاد‌های ارائه شده جهت بهبودی و ارتقای کیفیت دانش‌آموختگان

پیشنهاد برای بهبود	واحد یا سطح اقدام کننده	محدوده زمانی مورد نظر برای اجراء	پیش‌بایست‌ها یا الزامات مورد نیاز جهت اجراء
۱. فراهم کردن زمینه لازم برای فعالیت‌های پژوهشی مشترک دانش‌آموختگان با اعضای هیئت علمی	مؤسسه	-	مشارکت کلیه اعضای هیئت علمی گروه
۲. برنامه‌ریزی و اجرای کلاس‌های مشاوره و تقویتی برای دانشجویان سال آخر در جهت ارتقاء دانشجویان به مقاطع بالاتر	گروه و دانشکده	-	-

نتیجه‌گیری

هدف اصلی از انجام این پژوهش، بازنمایی کیفیت گروه آموزشی معماری مؤسسه غیردولتی - غیرانتفاعی ساریان بوده است. با توجه به یافته‌ها، رسالت و مأموریت گروه آموزشی در سه حوزه: رسالت آموزشی، رسالت پژوهشی و رسالت خدمات تخصصی تدوین شد، سپس با توجه به رسالت‌های ذکر شده اهداف کلی دروندادی، فرایندی و برون‌دادی به عنوان چارچوبی نظری تنظیم شد.

سپس ساز و کار اجرایی ارزیابی درونی در قالب مراحل برای گروه مذکور طراحی و اجراء شده است. در ادامه میزان مطلوبیت (کیفیت) هر یک از عوامل مورد ارزیابی و تحصیل قرار گرفته است.

نتایج این ارزیابی و تحلیل نشان می‌دهد که وضعیت عوامل مورد مطالعه، جز در سطح عامل هیئت علمی و عامل امکانات و تجهیزات آموزشی - پژوهشی با وضعیت مطلوب فاصله داشته و می‌توان با انجام یک برنامه‌ریزی منطقی و علمی بر پایه نتایج حاصل شده و با توجه به پیشنهادات ارائه شده از این ارزیابی، برای بهبود کیفیت گروه و تحقق رسالت و اهداف آن به وضعیت مطلوب دست یافت.

منابع

- بازرگان، عباس و همکاران (۱۳۷۴). ارزیابی درونی و کاربرد آن در بهبود مستمر کیفیت آموزش عالی. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، سال سوم.
- بازرگان، عباس (۱۳۷۵). کیفیت و ارزیابی آن در آموزش عالی، نگاهی به تجربه‌های ملی و بین‌المللی. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران به کوشش محسن خلیجی و محمدمهدی فرقانی، شماره ۱۲۷، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
- بازرگان، عباس (۱۳۷۶). کیفیت و ارزیابی آن در آموزش عالی، نگاهی به تجربه‌های ملی و بین‌المللی. فصلنامه رهیافت، شماره ۱۵۵.
- بازرگان، عباس و همکاران (۱۳۷۹). رویکرد مناسب ارزیابی درونی برای ارتقای مستمر کیفیت گروه‌های آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، دوره جدید، سال پنجم.
- بازرگان، عباس (۱۳۸۰). ارزشیابی آموزش مفاهیم الگوها و فرایند عملیاتی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)
- حجازی، یوسف (۱۳۷۷). گزارش ارزیابی درونی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران، الگویی برای ارزیابی درونی در نظام آموزش عالی کشور. طرح پژوهشی منتشر نشده مرکز مطالعات و تحقیقات ارزشیابی آموزش سازمان سنجش.
- خلیجی، محسن (۱۳۷۶). نگاهی به نظام آموزش عالی در ایران. جلد اول، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
- خواص، ایلین (۱۳۸۴). اعتبارسنجی در امریکا ریشه‌ها، توسعه‌ها و چشم‌اندازهای آینده، ترجمه حسن رضا آبادی (۱۳۸۳)، انتشارات سازمان سنجش آموزش کشور. راتکلیف، جیمز (۱۹۹۶). سنجش؛ ارزشیابی و اعتبارسنجی در آمریکا. ترجمه غلامرضا یادگار زاده (۱۳۸۳). مجله علم و آینده، شماره ۷.
- رمزدن، پال (۱۹۹۷). یادگیری در آموزش عالی. ترجمه عبدالرحیم نوه ابراهیم و همکاران، (۱۳۸۰)، دانشگاه علوم پایه دامغان با همکاری موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
- سرمد، زهره؛ عباس بازرگان و الهه حجازی (۱۳۸۱). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، چاپ ششم، تهران: انتشارات آگاه.
- کیدوزی، امیرحسین (۱۳۷۹). طراحی الگوی مناسب برای ارزشیابی درونی گروه آموزش پرستاری دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران به منظور ارتقای کیفیت آموزش. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران: دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.

گروه مشاوران یونسکو (۱۳۷۳). *فرایند برنامه‌ریزی آموزش، ترجمه فریده مشایخ، انتشارات مدرسه.*

محمدی، رضا (۱۳۸۱). *ارزیابی درون کیفیت گروه‌های آموزش ریاضی دانشگاه صنعتی امیرکبیر. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران: دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.*

محمدی، رضا؛ اسلام‌زاده، غلام‌حسین (۱۳۸۶). *ارزیابی درونی کیفیت گروه‌های آموزشی ریاضی محض و کاربردی دانشگاه امیرکبیر: فرایندها، نتایج، پیشنهادها. مجموعه مقالات دومین همایش ارزیابی درونی برای ارتقای کیفیت دانشگاه‌ها به کوشش رضا محمدی، دانشگاه تهران: انتشارات سازمان سنجش آموزش کشور.*

Bazargan, A. (1998). From self-evaluation to accreditation for quality Improvement in higher Education, Recent Trends in Iran and outlines of a model. *Journal of Psychology of Education.*

Lim, D. (2001). *Quality Assurance in higher Education: A Study of Developing countries.* England: Ashgate

Rohades, G. & Sporn, B. (2002). *Quality Assurance in Europe & The US: professional & political economic framing of higher Education supplement*, 19 March, p.15.

Stella, A. (2002). *External quality assurance in Indian higher education: Case study of the National Assessment and Accreditation council (NAAC).* UNESCO: IIEP. www.unesco.org/iiep.

Vidovich, L. (2002). Quality Assurance in Australian higher Education: Globalisation and steering at a distance. *Journal of Higher Education*, (43), 391-408